

Πρακτικά
της αριθ. 2/23-12-2003 συνεδρίασης
της Εθνικής Αστρονομικής Επιτροπής

Η συνεδρίαση έγινε στις 23-12-2003, ημέρα Τρίτη και ώρα 14:30, στην αίθουσα "Σίνα" στο Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών (Ε.Α.Α.), στην Αθήνα.

Πρακτικά κράτησε ο Ι. Σειραδάκης.

<u>Θέματα:</u>	<ol style="list-style-type: none">1) Έγκριση πρακτικών2) Λειτουργία της ΕΑΕ3) Οικονομικά θέματα4) Η έρευνα και διδασκαλία της Αστρονομίας στην Ελλάδα5) Η συνδρομή της χώρας μας στο Astronomy & Astrophysics6) IAU – ESA – ESO – JOSO7) Το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα OPTICON και το τηλεσκόπιο 2.3 m “Αρίσταρχος”8) Δραστηριοποίηση της Ε.Α.Ε. για θέματα φωτορρύπανσης
----------------	---

Παρόντες	Σειραδάκης Ιωάννης (Πρόεδρος) Βεντούρα Ιωσήφ (Αναπληρωτής Πρόεδρος) Δαγκλής Ιωάννης Κατσανέβας Σταύρος Λασκαρίδης Παύλος Πράντζος Νικόλαος Τσίγκανος Κανάρης
Απόντες	Καφάτος Μηνάς, Πλειώνης Εμμανουήλ, Χαρλαύτης Αιμίλιος

Ο Πρόεδρος διαπιστώνει την ύπαρξη απαρτίας και κηρύσσει την έναρξη της συνεδρίασης στις 14:30 μμ.

Θέμα 1^ο : Έγκριση πρακτικών

Εγκρίθηκαν και υπεγράφησαν τα πρακτικά της αριθ. 1/17-09-2003 συνεδρίασης.

Θέμα 2^ο : Λειτουργία της ΕΑΕ

Συζητήθηκε το καθεστώς που διέπει τη λειτουργία της Εθνικής αστρονομικής Επιτροπής. Διαπιστώθηκε ότι η λειτουργία της Ε.Α.Ε. εξαρτάται από το Νομοθετικό διάταγμα υπ’ αριθ. 3725/3-8-1957 (ΦΕΚ 144 Α/1957), με μικρές τροποποιήσεις. Σίγουρα επιδέχεται βελτιώσεων ώστε (α) να εξυπηρετεί καλύτερα τις ανάγκες της Ελληνικής Αστρονομικής κοινότητας και (β) να διευρυνθεί ο ρόλος της Επιτροπής σε θέματα που αφορούν τις σύγχρονες τάσεις της Αστρονομίας.

Μετά από πρόταση του κ. Τσίγκανου συζητήθηκε η δυνατότητα σύντμησης της Εθνικής Αστρονομικής Επιτροπής (Ε.Α.Ε.) και της Ελληνικής Αστρονομικής Εταιρείας (ΕΛ.ΑΣ.ΕΤ.) σε ένα σώμα. Μετά από διεξοδική εξέταση των συνηθών

ορισμού και λειτουργίας των δύο σωμάτων κατέστη σαφές ότι κάτι τέτοιο είναι, προς το παρόν, ανέφικτο. Κατά τη συζήτηση ανεφέρθησαν κανόνες λειτουργίας και οι δραστηριότητες αντίστοιχων σωμάτων στο εξωτερικό (Μ. Βρετανία, Γαλλία, Γερμανία, Ολλανδία) και εντοπίστηκαν ορισμένες δραστηριότητες που αποτελούν κοινό στόχο των δύο σωμάτων. Επιβεβαιώθηκε προηγούμενη απόφαση (βλ. Πρακτικά κοινής συνεδρίασης 7/05-02-2003) για στενή συνεργασία των δύο σωμάτων.

Αποφασίστηκε να δημιουργηθεί επιτροπή, αποτελούμενη από τους κκ. Ι. Σειραδάκη, Ι. Βεντούρα, Ν. Πράντζο, Κ. Τσίγκανο και (εφόσον αποδεχθεί την πρόσκληση) τον κ. Σπ. Λίτσα (ή την κυρία Ματ. Κουμεντάκου) (ΓΓΕΤ), η οποία θα διερευνήσει το θέμα εις βάθος και θα προτείνει στην ΓΓΕΤ ένα σχέδιο νόμου, το οποίο να συμπεριληφθεί σε προσεχές νομοθετικό διάταγμα προς ψήφιση από την Βουλή των Ελλήνων.

Στο σχέδιο, καλόν θα ήταν να αναφέρονται μερικοί διεθνείς οργανισμοί με τους οποίους συνεργάζεται η Ε.Α.Ε. Ενδεικτικά αναφέρθηκαν η *Διεθνής Αστρονομική Ένωση* (IAU), ο *Ευρωπαϊκός Οργανισμός Διαστήματος* (ESA), το *Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του Νοτίου Ημισφαιρίου* (ESO), το *Διοικητικό Συμβούλιο του περιοδικού Astronomy & Astrophysics* (Board of Directors of A&A), το *Συντονιστικό Όργανο των Ηλιακών Παρατηρήσεων* (JOSO), κ.α. Επίσης προτάθηκε να γίνει αναφορά στη συνεργασία της Ε.Α.Ε. με την Ελληνική Αστρονομική Εταιρεία (ΕΛ.ΑΣ.ΕΤ)

Θέμα 3^ο : Οικονομικά θέματα

Η έλλειψη ίδιου προϋπολογισμού αποτελεί τροχοπέδη για τις δραστηριότητες της Ε.Α.Ε. Για παράδειγμα, η συμμετοχή των εκ μακρόθεν ορμώμενων μελών της σημερινής συνεδρίασης, Ι. Βεντούρα (από Ηράκλειο), Ν. Πράντζου (από Βόλο) και Ι. Σειραδάκη (από Θεσσαλονίκη) θα γίνει εξ ιδίων πόρων, μιας και όπως ανέφερε ο Πρόεδρος, σύμφωνα με προφορική ενημέρωση από την ΓΓΕΤ (κ. Ε. Κολλιάκου), δεν είναι δυνατή η πληρωμή της μετακίνησης (τέλος του έτους).

Ο Πρόεδρος ανακοίνωσε ότι όπως πληροφορήθηκε, έχει προχωρήσει η πληρωμή των συμμετασχόντων στη Γενική Συνέλευση της Διεθνούς Αστρονομικής ένωσης. Τα εντάλματα πληρωμής έχουν σταλεί στις Εφορίες των ενδιαφερομένων. Αντίθετα, λόγω υπέρβασης του σχετικού κωδικού για περιοδικά του προϋπολογισμού της ΓΓΕΤ κατά το 2003, θα υπάρξει έλλειμμα κατά το 2004 και ενώ αρχικά είχε προϋπολογισθεί το πλήρες ποσόν συνδρομής της χώρας μας στο περιοδικό Astronomy & Astrophysics, η πληρωμή του θα πρέπει να γίνει πάλι με μεταφορά κονδυλίων από άλλους κωδικούς, πράγμα που συνεπάγεται δυσκολίες και καθυστερήσεις στην πληρωμή.

Θέμα 4^ο : Η έρευνα και διδασκαλία της Αστρονομίας στην Ελλάδα

Αναφέρθηκε η δημοσίευση άρθρου στο περιοδικό “Hipparchos” της Ελληνικής Αστρονομικής Εταιρείας από τον κ. Σπ. Κιτσιόνα, σχετικά με τη σχεδόν παντελή έλλειψη χρηματοδότηση μεταδιδακτορικής έρευνας από κρατικούς πόρους, καθώς και μεταπτυχιακών σπουδών. Ο Πρόεδρος αναφέρθηκε στην, από 29/7/2003, αποστολή επιστολής από την Ε.Α.Ε. προς των Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ), όπου επισημαίνονταν τα κύρια προβλήματα μεταπτυχιακών και μεταδιδακτορικών υποτροφιών στη χώρα μας (αριθμός, ύψος και διάρκεια υποτροφιών, κοινωνική ασφάλιση και υγειονομική περίθαλψη, κ.α.). Μέχρι σήμερα το ΙΚΥ δεν έχει απαντήσει. Εις αναμονή της απαντήσεως, δεν ελήφθη καμία απόφαση.

Στο πλαίσιο της συζήτησης έγινε αναφορά στο καθεστώς που διέπει σχετικές υποτροφίες σε άλλες χώρες, π.χ. Γαλλία.

Θέμα 5^ο : Η συνδρομή της χώρας μας στο Astronomy & Astrophysics

Για μια ακόμα φορά τονίστηκε η σημασία της συνδρομής για την δημοσιοποίηση της αστρονομικής έρευνας στη χώρα μας στη διεθνή αστρονομική κοινότητα. Ο κ. Τσίγκανος ανέφερε ότι πρέπει να καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε η πληρωμή της συνδρομής του A&A να καταβάλλεται κάθε έτος ώστε να αποφεύγεται η συσσώρευση των συνδρομών και η επακόλουθη δυσκολία πληρωμής του. Αποφασίστηκε το θέμα να το παρακολουθήσουν στενά μια υποεπιτροπή αποτελούμενη από τους κκ. Ι. Βεντούρα, Ι. Δαγκλή και Ι. Σειραδάκη. Το θέμα έχει δύο στόχους: (α) Το βραχυπρόθεσμο στόχο της πληρωμής της συνδρομής για το έτος 2004 και (β) Την αναφορά στη συνεργασία μεταξύ της Ε.Α.Ε. και του Διοικητικού Συμβουλίου του Astronomy & Astrophysics σε προσεχές νομοσχέδιο της ΓΓΕΤ, ώστε να αυτοματοποιηθεί η πληρωμή, όπως συμβαίνει με τη συνδρομή της χώρας μας στη Διεθνή Αστρονομική Ένωση.

Θέμα 6^ο : IAU – ESA – ESO – JOSO

Ο Πρόεδρος αναφέρθηκε στη σχετική έλλειψη οργάνωσης των διοικητικών συνεδριάσεων κατά τη διάρκεια της Γενικής Συνέλευσης της Διεθνούς Αστρονομικής Ένωσης (IAU), στο Sydney τον Ιούλιο 2003. Αντίθετα εκθείασε την οργάνωση των επιστημονικών και κοινωνικών εκδηλώσεων.

Αναφέρθηκαν τα ονόματα των νέων μελών, που προτάθηκαν από την Ε.Α.Ε. και εντοπίστηκαν ενδεικτικά ονόματα Ελλήνων μελών της IAU, που δεν είναι πλέον ιδιαίτερα ενεργοί αστρονόμοι. Συζητήθηκαν τα κριτήρια που είχε θέσει η Ε.Α.Ε. για την επιλογή των νέων μελών και αποφασίστηκε να διερευνηθούν κάποια στατιστικά στοιχεία που αφορούν στον αριθμό και στην ηλικία των Ελλήνων μελών. Ο κ. Λασκαρίδης προσεφέρθη να επιληφθεί της διερεύνησης. Η χώρα μας ανήκει στην Κατηγορία III κρατών-μελών της Διεθνούς Αστρονομικής Ένωσης με 107 αστρονόμους-μέλη. Αυτό σημαίνει ότι η συνδρομή της χώρας μας προς την IAU είναι 4 «μονάδες συνδρομής» (units). Για το 2004 η «μονάδα συνδρομής» θα είναι 3355 CHF, για το 2005 θα είναι 3460 CHF και για το 2006 θα είναι 3580 CHF. Όντας στην κατηγορία III, η χώρα μας συμμετέχει στις διοικητικά θέματα με μία ψήφο (όπως και όλα τα άλλα κράτη-μέλη) και στα οικονομικά θέματα με τέσσερις ψήφους.

Σχετικά με τον Ευρωπαϊκό Διαστημικό Οργανισμό (ESA) και τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό του Νοτίου Ημισφαιρίου (ESO), ο Πρόεδρος ανέφερε, ότι κατά τη σημερινή πολύ σύντομη συνάντησή του με τον Γενικό Γραμματέα Έρευνας και Τεχνολογίας, ο κ. Γενικός του ανέφερε ότι συνεργάζεται με αρμόδιους φορείς για την πλήρη ένταξη της χώρας μας στην ESA και ότι οι Έλληνες αστρονόμοι θα πρέπει να προετοιμάζονται για να συμμετάσχουν στα σχετικά επιστημονικά προγράμματα. Επίσης ο κ. Γενικός ανέφερε ότι το επόμενο βήμα θα είναι η ένταξη της χώρας μας στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό του Νοτίου Ημισφαιρίου (ESO).

Όσον αφορά το JOSO (Joint Organization for Solar Observations), ο κ. Τσίγκανος, επεσήμανε το συνεπές και συνεχές έργο της εκπροσώπου της χώρας μας, Δρ. Ε. Δάρα (Ακαδημία Αθηνών). Ο Πρόεδρος επεσήμανε τις δυσκολίες πληρωμής που αντιμετώπισε η κ. Δάρα κατά τη συμμετοχή της στο ετήσιο συνέδριο του JOSO κατά το 2002 και την εξ αιτίας αυτών μη εκπροσώπηση της χώρας μας κατά το 2003. Ο κ. Τσίγκανος, ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της επιτροπής Ηλιακής Φυσικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης Φυσικών (EPS), ερωτήθηκε κατά πόσον είναι δυνατή η μερική υποστήριξη της συμμετοχής της ελληνίδας εκπροσώπου από την EPS. Η

απάντηση θα είναι μάλλον αρνητική, αλλά ο κ. Τσίγκανος επιφυλάχθηκε να απαντήσει στο μέλλον, αφού έρθει σε επαφή με το Δ.Σ. της επιτροπής Ηλιακής Φυσικής.

Θέμα 7^ο : Το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα OPTICON και το τηλεσκόπιο 2.3 m “Αρίσταρχος”

Ο Πρόεδρος ανέφερε ότι το ευρωπαϊκό δίκτυο OPTICON δεν έχει ακόμα υπογράψει σύμβαση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, πράγμα το οποίο αναμένεται να γίνει σύντομα. Εντός του Ιανουαρίου θα λάβει χώρα στην Ισπανία η συνεδρίαση των Διευθυντών των ευρωπαϊκών τηλεσκοπίων μεσαίου μεγέθους (2-4 μέτρων) και θα αρχίσει η εφαρμογή του μέτρου “Access” στο οποίο μπορούν να συμμετάσχουν και έλληνες παρατηρητές.

Επίσης ανέφερε ότι σύμφωνα με πληροφορίες τα μεγαλύτερα τμήματα του τηλεσκοπίου 2.3 μέτρων «Αρίσταρχος» βρίσκονται ήδη ασφαλή, εντός του κτιρίου στην κορυφή του όρους Χελμός. Η συναρμολόγηση έχει διακοπεί, προς το παρόν, λόγω καιρικών συνθηκών.

Θέμα 8^ο : Δραστηριοποίηση της Ε.Α.Ε. για θέματα φωτορρύπανσης

Το θέμα είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον, ιδιαίτερα με την επικείμενη έναρξη λειτουργίας του τηλεσκοπίου «Αρίσταρχος». Έχει δύο σκέλη: (α) τη δημιουργία νομοθετικού πλαισίου και (β) τη δημιουργία ιστοσελίδων με σχετικές πληροφορίες για τον κατάλληλο δημόσιο φωτισμό στη χώρα μας.

Όσον αφορά το πρώτο σκέλος συζητήθηκε η προοπτική να προταθεί η δια νόμου ίδρυση «Πάρκων ελεύθερων ηλεκτρομαγνητικής ρύπανσης». Μετά από διεξοδική συζήτηση, αποφασίσθηκε να περιορισθεί, προς το παρόν, η προσπάθεια δημιουργίας νομοθετικού πλαισίου σε οπτικά μόνο μήκη κύματος (π.χ. «Πάρκα ελεύθερα φωτορρύπανσης»), γιατί διαφορετικά προβλέπεται έντονη αντίδραση από φορείς προώθησης κινητής τηλεφωνίας και ραδιοφωνικής επικοινωνίας, με αποτέλεσμα να κινδυνεύει η συνολική επίτευξη του στόχου.

Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος αποφασίσθηκε η δημιουργία ιστοσελίδων οι οποίες να περιέχουν πληροφορίες που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν από τις δημοτικές αρχές της χώρας μας αλλά και από άλλους κρατικούς ή ιδιωτικούς φορείς, σε περίπτωση εγκατάστασης ή ανανέωσης του δημοτικού ή άλλου μαζικού φωτισμού. Π.χ. να υπάρχουν πληροφορίες για τη σωστή χρήση κατευθυνόμενου φωτισμού, σκεπάζτρων, λαμπτήρων νατρίου υψηλής πίεσης, κτλ. Επίσης να αναφέρεται σαφώς το οικονομικό όφελος που θα προκύψει αν αντί να φωτίζονται οι ...κοιλίες των πουλιών και των αεροπλάνων, φωτίζονται καλύτερα μόνο οι απαραίτητοι χώροι. Στη συνέχεια θα σταλεί επιστολή προς τις δημοτικές και άλλες αρχές, επισημαίνοντας τα παραπάνω και ζητώντας την ευαισθητοποίησή τους σε θέματα φωτορρύπανσης.

Για το συντονισμό των παραπάνω στόχων αποφασίσθηκε η δημιουργία υποεπιτροπής εκ των κκ. Ν. Πράντζου και Αιμ. Χαρλαύτη και (εφόσον αποδεχθεί την πρόσκληση) της κυρίας Μαργαρίτας Μεταξά, η οποία ήδη έχει σημαντικό έργο προς αυτήν την κατεύθυνση.

Ο Πρόεδρος ευχαρίστησε τα μέλη της Επιτροπής για τη συμμετοχή τους στη συνεδρίαση και έλυσε τη συνεδρίαση στις 16:20.